

15.

Landstingsmannen Herman Mattssons motion (Nº 1/1950) om antagande av ny landstingsordning.

Till Ålands Landsting.

Sedan år 1936 initiativ väckts i landstinget om en översyn och i många delar omarbetning av landstingsordningen, erkändes behovet av en sådan åtgärd i alla vederbörande instanser och erhöll landskapsnämnden i uppdrag att utarbeta och förelägga Landstinget förslag i saken. Att ärendet undergick en grundlig prövning och beredning såväl inom landskapsnämnden som i Landstinget torde belysas därav att det räckte omkring 6 år förrän det var slutbehandlat och kunde i början av år 1943 överlämnas till presidentens fastställelse. I skrivelse av den 2 april 1943 till landskapsnämnden meddelar presidenten emellertid att landstingsbeslutet får förfalla, enär beträffande valbarhet till medlem av Landstinget rätten härför utsträckts utöver vad förhållandet var i riket ifråga om val till riksdagen, och Landstinget sålunda överskridit sin lagstiftningsbefogenhet.

Med denna utgång av saken hade behovet av en ny landstingsordning, som på ett bättre sätt än den år 1923 tillkomna skulle tillgodose de demokratiska principerna och det praktiska landstingsarbetets behov, ingalunda avlägsnats, men hade då revisionen av självstyrelselagen kommit upp på dagordningen, och då man förutsåg

att i den reviderade självstyrelselagen kunde komma att ingå stö-
ganden som skulle ha direkt återverkan på landstingsordningen,
sågs lämpligast att låta med vidare åtgärder i saken tillsvidare
bero.

Emellertid har den beramade självstyrelselagsrevisionen ännu
inte slutförts och av alla tecken att döma blir åtgärden än så
länge ett tacksamt tema att tala om vid solenna tillfällen, men
tidpunkten för dens slutliga genomförande kan man inte förutspå.
Under sådant förhållande anser jag det påkallat att återupptaga
landstingsordningens omarbetning på dagordningen, isynnerhet som
vad även sagts om självstyrelselagens återverkan på landstings-
ordningen, detta kan bliva fallet beträffande en enda paragraf,
där rätten att delta i landstingsmannaval regleras, vilken de-
talj senare kan ändras eller nu ges en sådan utformning att den
skulle ansluta sig till den reviderade självstyrelselagen, och vad
till jag senare skall återkomma, förefinnes intet hinder för åstad-
kommande av landstingsordning.

Landstingsbeslutet av år 1942 bifogas detta initiativ och bör
av Landstinget kunna till övervägande del antagas. Likväl bibehåll
Landstinget den remarkabla bestämmelsen i förslagets 2 § att land-
stingsmannauppsatdrag skulle fortgå efter nyval, vilket ju ur alla syn-
punkter måste anses efterblivet och principvidrigt, varför i lag-
utskottets betänkande № 10/1941 ingående § 2 bör godkännas.

Landstingsbeslutets 4 § kommer att i viss mån kollidera med 3 §
i regeringens proposition till riksdagen angående självstyrelselag
för Åland av år 1948. I landstingsbeslutet fastslås kategoriskt
att endast den som under en oavbruten tid av fem år haft laga bo-
och hemvist på Åland o.s.v. ägde rätt att delta i landstingsmann-
val, men då i regeringspropositionen ingår förslag att landskaps-
nämnden skulle ges befogenhet att bevilja åländsk hembygdsrätt utan

Forts. efter 73 blad.

beaktande av nämnda tidsintervall, borde 4 § 1 mom. kunna kompletteras med ett stadgande härom.

Om den detalj som föranledde presidenten att underkänna landstingsbeslutet behöver icke ordas, enär landstinget endast hade gått den politiska utvecklingen i förväg och sådant hinder för valbarhet till riksdagsman som presidenten hänvisar till icke längre förefinnes.

7 § landstingsbeslutet utesluter fortfarande medlem och suppleant i landskapsnämnden från medlemskap av landstinget, vilket icke illustrerar objektiv vilja att tillföra Landstinget all tillgänglig sakkunskap. Fortfarande hävdar jag att om medlem av landskapsnämnden vore valbar till ledamot av Landstinget, liksom medlem av statsrådet kan väljas till riksdagsman, detta vore till enbart nytta för självstyrelsens genomförande.

Att Landstinget skulle inom 30 dagar hinna ägna de frågor som föreläggas detsamma den allsidiga prövning som vore påkallad, har åtminstone de senaste åren visat sig ogörligt, och om även villigt skall erkännas att det icke hänt att någon av landskapets landshövdingar skulle gjort svårigheter då ansökan om förlängning av Landstingets arbetstid gjorts, skall det även av talmanskonferensens medlemmar måsta medges, att då fråga varit om sådan anhållan, ärendenas formella behandling, icke deras sakliga beredning, kanske av missriktad blygsamhet varit utslagsgivande för dagarnas antal. Skulle man vidare beakta uppfattningen år 1923 såväl bland självstyrelsemyndigheterna som statsmakten, om landstingets arbetsuppgifter och det omfång de å dato har, behövde de 30 dagarna många gånger om förhöjas. Likväl anser jag att en förhöjning från 30 till 50 dagar i året skulle ge möjlighet för landstinget att ägna ärendena nödvändig prövning.

16 § bör förty ändras i sådant avseende.

På grund av ovanstående får jag således vördsammast föreslå

att närslutna landstingsbeslut innehållande för-

237
808

slag till landstingsordning för landskapet Åland
måtte av Landstinget godkännas dock så, att följande
paragrafer erhåller nedan antecknade lydelse.

§ 2.

Landstingsmanval förrättas vart tredje år i hela landskapet.
Landstingsmans uppdrag vidtager, så snart han förklarats vald,
och fortfar intill dess nästa val förrättats.

Har landstinget blivit upplöst och nya val förrättats, gäller
i 2 momentet är sagt.

§ 4.

Berättigad att deltaga i landstingsmanval är envar finsk medborgare,
som före valåret fyllt tjugooett år och under en oavbruten
tid av fem år haft laga bo och hemvist på Åland, eller vad härom
lagen om självstyrelse för Åland annorlunda kan vara stadgat, sedan
den första januari det år valet äger rum är mantalsskriven i någon
kommun inom landskapet Åland. (fortsättningen som i landstingsbeslutet).

§ 7.

Landshövdingen, lantrådet och lantrådets ställföreträdare samt
tjänsteman vid länsstyrelsen och landskapsnämnden må icke vara landstingsman.

§ 16.

Landstinget sammankommer årligen den 15 november och 15 februari
samt jämväl på annan tid, om landstinget därom besluter eller dess
presidium anser sammankallande nödigt.

Landstinget är samlat under högst femtio dagar, utan så är, att
landshövdingen på landstingets framställning förlängt tiden för möten.

Är nu nämnd eller eljest i denna lag för visst fall bestämd dag
helgdag, gäller första helgfria dag därefter såsom för sådant fall
stadgats.

Mariehamn den 17 februari 1950.

Herman Mattman.
Herman Mattman

L a n d s t i n g s o r d n i n g
för landskapet Åland.

Kap. I. -

Allmänna grunder.

§ 1.

Ålands landsting representerar Ålands befolkning och består av trettio landstingsmän.

§ 2.

Landstingsmannaval förrättas vart tredje år samtidigt i hela landskapet. Landstingsmans uppdrag vidtager den 1 januari året efter det, under vilket valet verkställes, samt fortfar under tre år.

Har landstinget blivit upplöst och nya val förrättats, skola, såframt ej ny upplösning av landstinget ägt rum, landstingsmännens uppdrag gälla för det år, under vilket valet verkställes, samt under därpå följande tre år.

§ 3.

Landstingsmän utses genom omedelbara, proportionella och hemliga val; för sådana val skall landskapet Åland bilda en valkrets.

Vid dessa val hava alla valberättigade lika rösträtt.

Ej må valrätt genom ombud utövas.

Närmare bestämmelser om tiden och sättet för valen meddelas i särskild vallag.

§ 4.

Berättigad att deltaga i landstingsmannaval är engar finsk medborgare, som före valåret fyllt tjugooett år och under en oavbruten tid av fem år haft laga bo och hemvist på Åland samt den första januari det år valet äger rum är mantalsskriven i någon kommun inom landskapet Åland.

Valrätt tillkommer dock ej:

1) den, som står under förmynderskap;
2) den, som i kommunalhem eller annorledes året om åtnjuter full fattigvård;

3) den, som för lösdriveri dömts till allmänt arbete, ända till utgången av det tredje året från det, då han från arbetsanstalten frigavs;

4) den, som dömts för lustig valrätt eller medborgerligt förtroende eller förklarats ovärdig att nyttjas i landets tjänst eller att föra annans talan, vare sig domen är slutlig eller icke;

5) den, som övertygats att hava vid landstingsmannaval köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill, eller på flere än ett ställe avgivit sin röst, eller genom våld eller hot stört valfriheten, ända till utgången av

det sjätte kalenderåret efter det, då slutlig dom i saken gavs.

§ 5.

Valbar till landstingsman är envar, som är valberättigad.

§ 6.

Förverkar till landstingsman vald person sin valbarhet, upphör hans landstingsmannauppgiften.

§ 7.

Landshövdingen, lantrådet, lantrådets ställföreträdare, medlem och suppleant i landskapsnämnden samt tjänsteman vid länsstyrelsen och landskapsnämnden må icke vara landstingsman. Kallas eller utses landstingsman till dessa ämbeten eller befattningar, upphör hans landstingsmannauppgiften. Dock må medlem och suppleant i landskapsnämnden, som invalts i landstinget, om han så önskar, erhålla befrielse från sin förstnämnda befattning för att handhava landstingsmannauppgiften.

§ 8.

Ej må den, som förklarats vald till landstingsman, befrias från detta uppdrag, där han ej förmår visa laga förfall eller annat skäl, som av landstinget godkännes.

§ 9.

Avlider landstingsman eller förlorar han sin valbarhet eller avgår han på grund av laga eller av landstinget godkänt skäl eller förklaras hava förverkat sitt uppdrag, inträder ersättare i hans ställe.

Beträffande den ordning, i vilken ersättare inkallas, stadgas i vallagen.

§ 10.

Landstingsman är pliktig att i utövningen av sitt uppdrag så handla, som rätt och sanning bjuda. Han är därvid skyldig att iakttaga lag och är icke bunden av några andra föreskrifter.

§ 11.

Ej må landstingsman förvägras att inställa sig vid landsting och sitt värv utöva.

§ 12.

Häktas landstingsman under pågåendelandsting, skall därom genast anmälas hos landstingets talman.

§ 13.

Landstingsman åtnjuter av landskapsmedel arvode och därutöver ersättning för resa till och från landsting.

Landstingsmans arvode samt ersättningen för resekostnader bestämmas av landstinget.

Landstinget fastställer också det arvode, som vid avbrott i landstingets

-3-

sammanträden och efter dess avslutande må tillkomma medlemmarna i särskilda utskott.

§ 14.

Infinner sig landstingsman icke i rätt tid till landsting eller uteblir han utan landstingets tillstånd från sammanträde och har han icke haft förfall, som av landstinget godkännes, kan landstinget döma honom till förlust av landstingsmannaarvode eller del därav. Landstingsman, som icke låtit sig härav rätta, kan av landstinget förklaras hava förverkat sitt uppdrag.

Undergår landstingsman frihetsstraff, gånge därunder sitt landstingsmannaarvode förlustig.

Kap. II.

Landstingets början, upplösning och avslutning.

§ 15.

Landstinget sammanträder i Mariehamn eller, där särskilda omständigheter sådant påkalla, å annan ort inom landskapet, som av lantrådet bestämmes.

§ 16.

Landstinget sammankommer årligen den 15 februari och 15 november samt jämväl å annan tid, om landstinget därom besluter eller dess presidium anser nödigt att sammankalla landstinget.

Landstinget är samlat under sammanlagt högst trettio dagar, utan så är, att landshövdingen på landstingets framställning förlängt tiden för mötet.

Är nu nämnd eller eljest i denna lag för visst fall bestämd dag helgdag, gälle första helgfria dag därefter såsom för sådant fall stadgad.

§ 17.

Har landsting upplösts, skall landstinget efter nyvalen sammankomma till lagtima möte å första dagen i den kalendermånad, som begynner näst efter nittio dagar från upplösningen.

§ 18.

Av landshövdingen beror att sammankalla urtima landsting samt att bestämma när det skall åtskiljas.

Ej må urtima landsting utsättas att börja tidigare än å femtonde dagen efter kallelsens utfärdande, ej heller fortgå längre än till och med sista helgfria dag före den, då lagtima landsting vidtager.

Vid urtima landsting må endast förekomma ärende, som föranlett landstingets sammankallande, så ock vad med dylikt ärende står i oskiljaktigt sammanhang.

§ 19.

Kallelse till urtima landsting offentliggöres i sådan uti landskapet

utkemmande tidning, vari allmänna, landstinget rörande beslut och förfoganden böra kungöras.

Har landstinget upplösts och förordnande om nya val utfärdats, skall sådant kungöras i den ordning, som i § 65 säges, samt därjämte meddelas den myndighet och de nämnder, å vilka valens föranstaltande ankommer.

§ 20.

Dagen näst före den, å vilken landstinget skall efter val första gången sammankomma, böra samtliga landstingsmän klockan tolv förete sina fullmakter för den eller dem, som landshövdingen förordnat att granska fullmakterna. Vid granskning av fullmakt bör undersökas, huruvida den är utfärdad av behörig myndighet och i föreskriven form.

Alfabetisk förteckning över de behörigen befullmäktigade landstingsmännen skall senast klockan tio följande dag tillhandahållas landstinget.

Landstingsman, som infinner sig efter landstingets början, äger där intaga säte, sedan han för talmannen uppvisat godkänd fullmakt.

§ 21.

Har landstingsmans fullmakt icke blivit godkänd, äger landstinget rätt att pröva, huruvida han likväl på grund av densamma må intaga säte i landstinget.

Göres under landstinget på grund av denna landskapslag anmärkning mot landstingsmans behörighet, ankomme dess prövande å landstinget, såframt icke samma anmärkning genom besvär över valet redan dragits eller ännu kan dragas under vederbörlig myndighets avgörande.

I övrigt må fråga om giltigheten av landstingsmannaval icke vid landsting upptagas, utom då anmärkning göres därom, att beträffande valet åller därtill hörande åtgärder uppenbart brottsligt förfarande förekommit eller att otvivelaktigt misstag vid fastställandet av valets utgång ägt rum. I sådant fall äge landstinget, där det tillika är tydligt, att brottet eller misstaget kunnat utöva inverkan på utgången av valet, och ändring ej vidare kan i besvärsväg vinnas, vidtaga åtgärd till sådan rättelse, som är förenlig med bestämmelserna i vallagen.

Den, vars landstingsmannarätt är satt i fråga, bibehåller emellertid sitt uppdrag såsom landstingsman, intill dess han förklarats härtill obehörig.

§ 22.

Den dag, å vilken landstinget efter val första gången sammankommer, skola landstingsmännen klockan elva sammankomma till plenum, som vidtager med upprop efter den i § 20 nämnda förteckning. Vid detta plenum, vid vilket ordet föres av den landstingsman, som är till åren äldst, väljer landstinget skilt för sig talman och två vicetalmen, vilkas uppdrag gälla

-5-

för den tid, som i 2 § av denna landskapslag finnes stadgad för landstingsmannauppdraget.

Därefter avgiva talmannen och vicetalmännen inför det församlade landstinget, var efter annan, denna högtidliga försäkran:

"Jag N.N. försäkrar, att jag vill i utövningen av talmansbefattningen efter all min förmåga upprätthålla den såväl rikets regering som Finlands riksdag och landskapet Åland i enlighet med grundlagarna tillkommande rätt".

Meddelande om valets utgång skall ofördröjligen tillställas landshövdingen.

Avlider talman eller vicetalman under landstingets förlopp eller avgår han från sin befattning, skall ny talman eller vicetalman väljas.

§ 23.

Landshövdingen eller den, som republikens president därtill förordnat, tillkännagiver tiden för landstingets öppnande, som skall äga rum samma dag landstinget sammankommit. Å utsatt tid skola landstingets medlemmar, efter det gudstjänst förrättats, sammankomma i sessionssalen, där landstinget förklaras öppnat.

Vid landstingets avslutande skall motsvarande förfarande iakttagas.

Kap. III.-

Om ärendenas upptagande vid landstinget.

§ 24.

Huru presidentens framställningar och meddelanden skola överlämnas till landstinget, därom stadgas i lagen om självstyrelse för Åland.

§ 25.

Landshövdingen och lantrådet samt landskapsnämnden äro berättigade att överlämna framställning till landstinget antingen vid dess öppnande eller senare under pågående landsting.

Då skäl därtill anses föreligga, kan dylik framställning återgäkas.

§ 26.

Den berättelse, som lantrådet enligt landskapslagen angående ordnandet av Ålands landskapsförvaltning årligen äger till landstinget avgiva, skall av landstinget upptagas till behandling å tid, som av landstinget bestämmes.

§ 27.

Landstingsman äger rätt att till landstinget överlämna motion i den ordning § 28 stadgar. Motion skall innefatta antingen:

1) lagmotion, innehållande i lagform avfattat förslag om stiftande av ny landskapslag eller om ändring, förklaring eller upphävande av gällande landskapslag;

-6-

2) finansmotion, innehållande förslag om upptagande av anslag i landskapets inkomst- och utgiftsstat samt i budgeten för vederlagsmedlen och landskapets övriga enskilda inkomster och utgifter; eller

3) hemställningsmotion, innehållande förslag att landstinget måtte hos riksdagen, landskapsnämnden eller talmanskonferensen hemställa om vidtagande av åtgärd i ärende, som hör till dessas befogenhet.

Angående landstingets rätt att överlämna initiativ att föreläggas Finlands riksdag gäller, vad i lagen om självstyrelse för Åland är stadgat.

§ 28.

I § 27 omnämnda motioner skola, skriftligen avfattade, överlämnas till sekreteraren senast å femte dagen före klockan tolv efter landstingets öppnande. Senare vare landstingsman icke berättigad att väcka motion, såframt icke sådan direkt föranledes av något av landstinget redan fattat beslut eller till landstinget överlämnad framställning eller återtagande av sådan eller ock av annan under landstinget inträffad händelse. Likväl må härvid motion icke väckas senare än klockan aderton dagen efter den, då motionären bör anses hava om händelsen fått kännedom.

I motionen böra jämväl angivas de skäl, på vilka förslaget grundas.

Ej må ärenden av olika beskaffenhet i en skrift sammanföras.

§ 29.

Har handläggningen av ärende vid lagtima landsting icke hunnit slutföras, fortsättes dess behandling vid följande lagtima landsting, såframt landstingsmannaval ej mellankommit.

Kap. IV.

Om ärendenas beredning.

§ 30.

Vid varje lagtima landsting skola senast å andra dagen efter dess öppnande tillsättas ett lagutskott, ett finansutskott samt ett kulturutskott, vart och ett bestående av fem medlemmar, ävensom ett justeringsutskott med tre medlemmar. För sådan behandling av ärenden, som omnämas i § 47, skall landstinget senast å tredje dagen tillsätta landstingets stora utskott, i vilket skall inväjas tio medlemmar.

Landstinget äger ock, när behov därav yppas, tillsätta ytterligare utskott, ett vart bestående av tre medlemmar.

För varje utskott tillsättes minst två ersättare.

Av urtima landsting tillsätts de utskott, vilka för beredningen av de i landstinget förekommande ärendena erfordras.

Valen till alla utskott äro proportionella, där två eller flere personer skola väljas. Närmare bestämmelser om valsättet utfärdas av landstinget.

-7-

§ 31.

Lagutskottet skall bereda och avgiva betänkande i anledning av lantrådets berättelse samt de till detsamma överlämnade förslag angående stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av landskapslag ävensom övriga till detsamma hänskjutna frågor.

Lagutskottet åligger jämväl att skilja mellan landstinget och dess talman, då talmannen vägrat upptaga väckt fråga eller framställa proposition eller då landstinget annorledes icke åtnöjts med talmannens förfarande.

§ 32.

Finansutskottet skall granska landskapsnämndens till landstinget avlämnade förslag till inkomst- och utgiftsstat för landskapet och revisionsberättelsen samt härom avgiva betänkanden ävensom i övrigt avgiva utlåtanden och betänkanden i till dess behandling hänskjutna frågor av finansiell och ekonomisk innebörd.

§ 33.

Kulturutskottet skall avgiva utlåtanden till finansutskottet över landskapsnämndens förslag till budget för vederlagsmedlen samt i övrigt avgiva betänkanden i till detsamma hänskjutna frågor av kulturell innebörd.

§ 34.

Å justeringsutskottet ankommer att övervaka, att landstingets expeditioner överensstämma med dess beslut.

§ 35.

Utskott skall på kallelse av dess äldste medlem sammankomma senast dagen efter det utskottet tillsatts för att under dennes ordförandeskap inom sig välja ordförande och viceordförande.

Vid förfall för utskottsmedlem träde ersättare i hans ställe.

Utskotten äga, vart för sig, antaga sekreterare.

Betänkanden och utlåtanden underskrivas av ordföranden och sekreteraren.

Uteblir utskottsmedlem utan förfall eller särskilt tillstånd från utskottets sammanträde, anmäla utskottets ordförande härom till landstinget och kan landstinget döma honom förlustig landstingsmannaarvode eller del därav, såsom i § 14 säges, samt, därest det sker oftare, förklara honom hava förverkat sitt uppdrag såsom utskottsmedlem.

Medlem, som icke bidragit till utskottets beslut, är obetaget att till utskottets betänkande foga sin skriftligen avfattade reservation, dock utan att betänkandet därigenom uppehålls.

§ 36.

Finner utskott sig behöva tillgång till handlingar, som hos landskapsnämnden eller densamma underlydande myndighet, tjänsteman eller allmän

-8-

inrättning tillkommit, eller ock inhämta muntliga eller skriftliga upplysningar av dylika, skola de äskade handlingarna eller upplysningarna på utskottets begäran utan dröjsmål genom landskapsnämnden delgivas eller meddelas. Om de icke kunna meddelas, skall skälet härtill givas utskottet tillkänna.

§ 37.

Talmannen, vicetalmännen samt utskottets ordförande utgöra talmanskonferensen.

Å talmanskonferensen ankommer att föreslå ändringar i landstingets arbetsordning, att avgiva utlåtande rörande sådan ändring däri, vartill landstingsman tagit initiativ, att göra förslag om bestämmelser för val inom landstinget enligt proportionellt valsätt, att i övrigt göra nödiga befunda förslag om landstingsarbetets ordnande överhuvud, att uppgöra förslag till instruktion för landstingets tjänstemän, därest sådan befinner sig nödig, samt att framställa förslag om avlöning av landstingets tjänstemän.

Kap. V.Ärendenas behandling i plenum och stora utskottet.

§ 38.

Talmannen åligger att utfärda kallelse till plenum, att därvid föredraga ärendena och leda överläggningarna, att framställa proposition för besluts fattande, att vidmakthålla ordning vid sammanträdena och jämväl i övrigt vaka däröver, att sådant, som strider emot lag, icke må komma under överläggning samt att avsluta plenum.

Talmannen äger rätt att deltaga i val inom landstinget, men ej i överläggning eller omröstning vare sig i plenum eller utskott, ej heller föreslå något annat än det, som erfordras för verkställighet av landstingets beslut eller iakttagande av dess arbetsordning.

Vid förfall för talmannen träder i hans ställe förste eller, om förfall även för denne inträtt, andre vicetalmannen.

§ 39.

Landstingets förhandlingar skola äga rum på svenska språket. Förhandlingarna äro offentliga, såframt ej landstinget för visst fall annorlunda besluter.

§ 40.

Försåvitt ej nedan annorledes är stadgat äge varje landstingsman vid plenum rätt att erhålla ordet i den ordning, vari han sig anmält, samt till protokollet fritt uttala sig i alla frågor, som då handläggas, och om lagligheten av allt, som inom landstinget tilldrager sig. Ej må någon tala, innan ordet tilldelats honom, och icke heller utom protokollet.

-9-

§ 41.

Ingen landstingsman må tillåta sig personligen förolämpande uttryck eller eljest uppträda på ett mot god ordning stridande sätt. Sker det och låter den felande sig icke av talmannens föreställning rätta, äger talmannen frångå honom ordet. Har sådant ägt rum, må den felande för det sammanträdet icke vidare yttra sig. Väckes förslag att den landstingsman, som sålunda sig förgått, därjämte må av talmannen erhålla varning eller på viss tid, ej överstigande fyra dagar, uteslutas från landstingets sammanträden eller vid domstol åtalas eller om saken bör förfalla, skall beslut därom av landstinget vid nästa sammanträde fattas.

§ 42.

Landshövdingen och lantrådet äga rätt att övervara landstingets plena och deltaga i överläggningarna, men icke i besluten. Lag samma vare beträffande ledamot i landskapsnämnden. Vill någon av de ovannämnda yttra sig, gives honom ordet framom andra.

Vill landstingsman till lantrådet ställa spörsmål i angelägenhet, hörande till hans ämbetsområde, avlämne det skriftligen avfattat och av bestämt innehåll till talmannen, vilken det åligger att bringa det till lantrådets kännedom. Å tid, som bestämmes genom överenskommelse med talmannen, avgiver lantrådet muntligt eller skriftligt svar, såframt han ej anser sig böra avböja frågans besvarande, varvid skälen härtill böra givas landstinget tillkänna. I sådant ärende må icke i landstinget överläggning äga rum eller beslut fattas.

Framställning, som avser att utröna huruvida lantrådet skall anses sakna landstingets förtroende, upptages och behandlas i den ordning, som stadgas i landskapslagen angående ordnandet av Ålands landskapsförvaltning.

§ 43.

I ärende, som personligen rör någon landstingsman, må han väl i överläggningarna, men ej i beslutets fattande deltaga.

§ 44.

Landshövdingens, lantrådets och landskapsnämndens framställningar så ock i § 27 omnämnda motioner må icke till slutlig behandling företagas, innan betänkande över dem av utskott avgivits.

§ 45.

Varder ej i § 44 nämnt ärende, då det första gången till behandling förekommer, genast enhälligt hänskjutet till utskott, skall det ligga på bordet till något af de närmast följande sammanträdena, då sådan hänskjutning skall ske.

§ 46.

Utskottsbetänkande skall, då det första gången föredrages, läggas på

-10-

bordet. Vid nästa föredragning skall det, evad överläggning ägt rum eller icke, ånyo bordläggas, om två eller flere landstingsmän det begära även-som, då ärendet tredje gången föredrages, ytterligare en gång bordläggas, i händelse landstinget därom besluter.

Landstinget kan besluta att av utskott inhämta nytt utlåtande även i ärende, som skall undergå endast en behandling.

§ 47.

Angår utskottsbetänkande lagförslag, skall ärendet underkastas tre skilda behandlingar i landstingets plenum.

Vid första behandlingen föredrages utskottsbetänkandet och lämnas åt landstingsmännen tillfälle att yttra sig i frågan. Sedan överläggningen förklarats avslutad, överlämnas ärendet, utan att beslut i själva saken fattats, till stora utskottet, som det åligger att förorda lagförslaget med eller utan ändringar eller att avstyrka lagförslagets antagande.

Vid andra behandlingen föredrages stora utskottets betänkande, varvid landstinget, ifall betänkandet innehåller lagförslag, ingår i prövning av lagförslaget samt fattar beslut om varje särskild punkt däri. Godkännes stora utskottets förslag i alla delar, förklaras andra behandlingen avslutad. Blir stora utskottets förslag icke oförändrat godkänt, överlämnas lagförslaget, i den lydelse det genom landstingets beslut erhållit, ånyo till stora utskottet, på vilket det ankommer att antingen förorda sistnämnda förslag eller vidbliva sitt tidigare beslut. Har stora utskottet omfattat landstingets beslut, förklaras andra behandlingen avslutad.

Innehåller betänkandet avböjande av lagförslaget, kan landstinget besluta att till grund för andra behandlingen lägga antingen stora utskottets betänkande eller annat förslag, som tidigare legat till grund för behandlingen. I sistnämnda fall förfares, på sätt ovan i 3 momentet är sagt.

Innehåller betänkandet lagförslag, må vid andra behandlingen hela lagförslagets förkastande ej föreslås.

Medan andra behandlingen av frågan pågår, kan landstinget infordra nytt utlåtande av det utskott, som först berett ärendet, eller av annat utskott. Samma rätt tillkomme ock stora utskottet.

Vid tredje behandlingen, som äger rum tidigast å andra dagen efter det andra behandlingen avslutats, föredrages ärendet till slutligt avgörande, varvid landstinget kan antingen oförändrat antaga lagförslaget, sådant det vid andra behandlingen godkänts, eller förkasta detsamma.

§ 48.

Vid handläggning av lagförslag angående uppbärande av landskapsskatt skola jämväl stadgandena i § 47 lända till efterrättelse.

-11-

§ 49.

Vid urtima landsting upptaget ärende skall vid samma landsting slutligen avgöras.

§ 50.

Av landstingsman framställt förslag, som avser införande i landskapets inkomst- och utgiftsstat av nytt, i landskapsnämndens förslag icke upptaget anslag, må, då avgörande fattas angående inkomst- och utgiftsstaten för landskapet, beaktas endast försåvitt detsamma väckts genom finansmotion, som förelegat till granskning i finansutskottet.

§ 51.

I händelse landstinget vid handläggning av finansutskottets förslag till inkomst- och utgiftsstat för landskapet icke godkänt betänkandet oförändrat, återförvisas inkomst- och utgiftsförslaget till finansutskottet, som äger avgiva utlåtande angående de av landstinget vidtagna ändringarna. Föreslår finansutskottet ändringar i landstingets beslut, avgöre landstinget om godkännande eller förkastande av utskottets förslag.

§ 52.

Ej må i något ärende, däri överläggning ägt rum, skridas till beslut, innan landstinget efter talmannens hemställan förklarat överläggningen avslutad.

§ 53.

Då fråga föreligger till avgörande, framställe talmannen, på grund av vad i saken förelupit, så avfattad proposition, att svaret "ja" eller "nej" uttrycker landstingets beslut.

Finnas flere förslag till beslut, ställes ett såsom kontraposition mot ett annat, intill dess om alla sålunda röstats. De avsedda propositionernas ordalydelse och ordningsföljd böra vara av landstinget godkända, innan proposition till besvarande framställles. Erinringar mot den föreslagna ordalydelsen och ordningsföljden må göras, men ny överläggning i själva saken icke äga rum.

Ej må omröstning tillåtas därom, huruvida omröstning bör äga rum.

Närmare bestämmelser därom, huru omröstning skall försiggå, fastställas i landstingets arbetsordning.

§ 54.

Den, som i fattat beslut icke instämt, äge rätt att till protokollet anmäla sin skiljaktiga mening. Dock må sådan anmälan icke föranleda vidare överläggning.

§ 55.

Talmannen må icke vägra att till handläggning upptaga väckt fråga eller

-12-

att framställa proposition, där han ej finner sådant strida mot lag eller beslut, som av landstinget redan fattats. I fall av vägran bör talmannen anföra skälen härför.

Nöjes landstinget icke med talmannens åtgärd, hänskjutes ärendet till lagutskottet, vilket bör utan dröjsmål inkomma med motiverat yttrande, huruvida sakens upptagande eller propositions framställande strider mot lag eller av landstinget förutfattat beslut. Vad utskottet sålunda förklarar kände till efterrättelse.

§ 56.

Beslut må ej vid justering sakligt ändras.

§ 57.

Landstingsman, som ej varit tillstädes, då beslut i något ärende fattats, äge rätt att därefter till protokollet anmäla, att han icke deltagit i beslutet, men må ej framställa någon anmärkning mot detsamma.

Kap. VI.Om meddelande av landstingets beslut och utlåtanden.

§ 58.

Av landstinget antagen landskapslag överlämnas jämte skrivelse från landstinget till landshövdingen för att av denne insändas till regeringen.

Lag samma vare beträffande utlåtanden och beslut, vilka utgöra svar å presidentens framställningar och meddelanden, ävensom av landstinget antagna motioner, avsedda att föreläggas riksdagen.

§ 59.

Uti § 58 omförmälda handlingar samt alla utgående skrivelser uppsätts och expedieras av landstingets sekreterare under uppsikt av landstingets justeringsutskott.

Ej må något beslut från landstinget expedieras, innan det blivit godkänt av justeringsutskottet.

De handlingar, som i § 58 äro nämnda och alla landstingsbeslut underskrivas av talmannen och vicetalmännen, men alla övriga utgående expeditioner av talmannen och sekreteraren.

§ 60.

Utskott må, där landstinget så besluter, sammankomma jämväl under avbrott i landstingets sammanträden och efter dess avslutande.

Kap. VII.Särskilda stadganden.

§ 61.

Presidentens framställningar och meddelanden skola alltid såväl i plenum som i utskott i främsta rummet till behandling företagas.

-13-

§ 62.

Landstingets protokoll föres under talmannens inseeende av sekreteraren. Vid början av varje session utser landstinget inom sig tre justeringsmän jämte nödigt antal suppleanter att justera protokollet. Därest landstinget icke kan om dem enas, utses de genom proportionella val.

Landstingets beslut, som ankommer på lantrådets eller landskapsnämndens åtgärd, delgivas dem genom protokollsutdrag, som på tjänstens vägnar underskrives av sekreteraren.

§ 63.

Landstingets kansli står under kanslikommissionens uppsikt. Till kanslikommissionen höra talmannen och vicetalmännen samt två landstingsmän, vilka sistnämnda, därest landstinget icke om dem kan enas, utses genom proportionella val.

Grunderna för kansliets utgiftsstat bestämmas genom landskapslag.

§ 64.

Landstingets arbetsordning, bestämmelser angående val inom landstinget enligt proportionellt valsätt samt instruktion för landstingets tjänstemän och tjänstemännens avlöning äger landstinget fastställa på förslag av talmanskonferensen.

§ 65.

Landskapslagar och andra landstingsbeslut av allmännare betydelse samt förordningar, som enligt lagen om självstyrelse för Åland utfärdas för landskapet, skola kungöras uti en särskild, Ålands författningssamling benämnd publikation.

§ 66.

Samtliga kostnader för landstinget bestridas med landskapsmedel.

§ 67.

Denna landstingsordning träder omedelbart i kraft. Genom densamma upphävas landstingsordningen för landskapet Åland, utfärdad den 7 maj 1923, dock sålunda, att till dess den i § 62 föreskrivna landskapslagen antagits och trätt i kraft, bestämmelserna i den sålunda upphävida landstingsordningen skola lända till efterrättelse.
